

Associatieovereenkomst EU – Mercosur

1. Introductie

Mercosur. Op 28 juni 2019 hebben de EU en Mercosur (d.w.z. Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay) een "principeakkoord" bereikt over het handelsgedeelte van de associatieovereenkomst EU-Mercosur.

Associatieovereenkomst. De Associatieovereenkomst EU-Mercosur bestaat uit drie pijlers:

- 1) politieke dialoog;
- 2) samenwerking; en
- 3) handel.

Deze (gemengde) associatieovereenkomst heeft tot doel een strategisch politiek én economisch partnerschap tussen beide regio's te consolideren en significante mogelijkheden te creëren voor duurzame groei. Aangezien het om een gemengde overeenkomst gaat, moet zij door alle bevoegde parlementen in de EU worden goedgekeurd. Dit betekent dat ten minste 7 parlementen in België hun instemming dienen te verlenen.

Handel. In de "beginselovereenkomst" staat dat de handelsovereenkomst tussen de EU en Mercosur de tarieven zal verlagen en de handel in goederen zal liberaliseren, met inachtneming van het milieu. De Europese Commissie (hierna de Commissie) merkte op dat de handelsovereenkomst tussen de EU en Mercosur ook de belangen van de EU-consumenten en gevoelige economische sectoren zal beschermen. Sommige industrieën zijn het hier echter niet mee eens, met name de rundvleessector, die te kennen heeft gegeven niet akkoord te gaan met de overeenkomst.

Agoria is ondubbelzinnig voorstander. Van bij het begin van de onderhandelingen heeft Agoria steeds gepleit voor deze overeenkomst. Zoals de Europese Commissie vermeldt: *"The EU is Mercosur's number one trade and investment partner. The EU is Mercosur's second biggest trade in goods partner, accounting for 20.1% of the bloc's total trade in 2018. The EU's exports to the four Mercosur countries totalled €45 billion in 2018. Mercosur's exports to the EU were €42.6 billion in 2018. Mercosur's biggest exports to the EU in 2018 were agricultural products, such as foodstuffs, beverages and tobacco (20.5%), vegetable products including soya and coffee (16.3%) and meats and other animal products (6.1%). The EU's exports to Mercosur include machinery (28.6%), transport equipment (13.3% of total exports), chemicals and pharmaceutical products (23.6%). [There is therefore a high compatibility of the two regionally integrated markets.] The EU exported €23 billion of services to Mercosur while Mercosur exported €11 billion of services to the EU in 2017. The EU is the biggest foreign investor in the region, with an accumulated stock of investment that has gone up from €130 billion in 2000 to €381 billion in 2017. Mercosur is a major investor in the EU, with stocks of €52 billion in 2017."*

2. Beoordeling van het akkoord

Een markt van 700 miljoen mensen

Mercosur staat voor "Mercado Commun del Sur" ofwel Interne Markt van het Zuiden. Het verenigt Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay. Deze landen hebben onderling een douane-unie opgericht. Er worden dus onderling geen handelstarieven aangerekend en samen handhaven zij een gemeenschappelijk douanetarief dat voor de EU voor bijna alle producten tot nul is gereduceerd. Mercosur is de vierde grootste "interne markt" in de wereld, na de Europese Unie (EU), de VSA en Japan, met een bevolking van meer dan 260 miljoen. Voeg daar de EU-27 aan toe en je komt tot een vrijhandelszone van ongeveer 700 miljoen mensen.

¹ Informatie overgenomen van de website van DG Trade, informatie te consulteren via: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/>. (Laatst geconsulteerd op 17 februari 2021.)

Snelle inwerkingtreding door de EU en haar lidstaten

De handel is al aan het verbeteren, ondanks alle wettelijke belemmeringen. De handel tussen de EU en de Mercosur is een van de meest turbulente. Het is daarom moeilijk een lijn te trekken doorheen de cijfers en er zijn duidelijke sectorale verschillen. Het is echter duidelijk dat de technologische sector op deze overeenkomst heeft geanticipeerd.

In vergelijking met 2014 is de handel in Belgische technologische producten met Mercosur met meer dan 33% verbeterd.² Meer in detail is de Belgische uitvoer van:

- 1) metalen en materialen in die tijd bijna verdubbeld;
- 2) metaalbewerking nagenoeg gelijk gebleven;
- 3) machines met meer dan 41% toegenomen;
- 4) elektrotechniek en ICT met meer dan 45% gestegen;
- 5) vervoermiddelen met iets minder dan 12% gestegen, ondanks alle belemmeringen.

Het verschil in cijfers is te wijten aan de regels die de Mercosur toepast. Deze regels zijn bedoeld om de invoer te bemoeilijken, met als doel de eigen industriële ontwikkeling af te schermen tegen buitenlandse concurrentie. Deze overeenkomst maakt echter een einde aan de wettelijke belemmeringen voor Europese goederen.

Mercosur is nu al een belangrijke markt voor Belgische technologie. Iets minder dan 40% van alle Belgische export naar de Mercosur-landen is afkomstig van bedrijven die lid zijn of kunnen zijn van Agoria. Samen behoren de Mercosur-landen tot de belangrijkste afzetmarkten voor België buiten de EU. Brazilië speelt hierin uiteraard een belangrijke rol. Dankzij dit akkoord worden heel wat obstakels uit de weg geruimd en kan de handel met Zuid-Amerika alleen maar intenser worden.

Handel in goederen

Algemeen. Mercosur zal de meeste Europese producten vrijstellen van douanerechten over een transitieperiode van 10 jaar. Voor sommige "gevoelige" producten is een periode van 15 jaar voorzien. Dit betekent dat 91% van alle Europese goederen tegen een nultarief naar de Mercosur-landen kunnen worden uitgevoerd. Omgekeerd zal de EU gedurende dezelfde transitieperiode van 10 jaar toestaan dat 92% van de Mercosur-goederen tariefvrij kunnen worden ingevoerd.

Industriële goederen. De EU zal de tarieven op 100% van de industriële goederen van Mercosur-oorsprong gedurende een overgangsperiode van ten hoogste 10 jaar afschaffen. Mercosur zal de tarieven in de voor de EU belangrijkste offensieve sectoren, zoals auto's, auto-onderdelen, machines, chemicaliën en farmaceutische producten, volledig afschaffen. Voor elk van deze sectoren vindt liberalisering plaats voor meer dan 90% van de Europese export. Alle tariefverlagingen die Mercosur zal doorvoeren, zijn lineair met uitzondering van personenauto's: deze zullen pas na 15 jaar volledig geliberaliseerd worden. Er wordt in een overgangsperiode van zeven jaar voorzien waarbij een overgangscontingent van 50.000 auto's wordt gehanteerd. Voor dit overgangsquotum geldt een quotum van de helft van de MFN-verplichting.³ Indien het meestbegunstigingsrecht (wat in de huidige situatie vaak het geval is) 35% bedraagt, daalt dit voor de EU tot 17,5%. Zeven jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst zal dit tarief verder versneld

² De cijfers die worden aangereikt houden enkel rekening met de cijfers tot 2019. Dit is het laatste volledige jaar waarvan Agoria momenteel alle gegevens heeft. Bovendien laat dit toe de scheef trekking omwille van de Corona-crisis buiten beschouwing te houden.

³ MFN: Het principe van de meest begunstigde natie (MFN) is een hoeksteen van het multilaterale handelssysteem dat na de Tweede Wereldoorlog is ontstaan. Het beoogt de wrijvingen en verstoringen van op macht gebaseerde (bilaterale) beleidsmaatregelen te vervangen door de garanties van een op regels gebaseerd kader waar handelsrechten niet afhangen van de economische of politieke invloed van de individuele deelnemers. In plaats daarvan moeten de beste toegangsvoorwaarden die aan één land zijn verleend, automatisch worden uitgebreid naar alle andere deelnemers aan het systeem. Hierdoor kan iedereen zonder extra onderhandelingsinspanning profiteren van concessies die mogelijk zijn overeengekomen tussen grote handelspartners met een grote onderhandelingspositie. Een uitzondering is Artikel XXIV:8 GATT, waaronder EU-Mercosur valt.

worden om na 15 jaar op 0% uit te komen. Tarieflijnen voor auto-onderdelen zullen over het algemeen binnen 10 jaar geliberaliseerd zijn (82% van de lijnen bestrijken 60% van de EU-export naar Mercosur en nog eens 30% van de extra export is na 15 jaar volledig geliberaliseerd). Voor EU-machines zal 93% van de uitvoer volledig geliberaliseerd zijn, gewoonlijk binnen 10 jaar.

Andere belangrijke overeenkomsten. Mercosur voert momenteel nog een beleid waarbij tarieven worden opgelegd voor de uitvoer van bepaalde grondstoffen naar de EU. Die tarieven zullen verdwijnen. Hierdoor worden Zuid-Amerikaanse grondstoffen die in de EU worden ingevoerd, goedkoper. Dit is essentieel voor de technologische sectoren en ook van groot belang voor de productie van strategische goederen zoals batterijen en microchips. Andere regels die beperkingen opleggen aan de invoer- of uitvoerprijs of het opzetten van invoer- of uitvoermonopolies vervallen in de relatie met de Europese Unie. Bovendien verplicht de overeenkomst de Mercosur-landen ertoe de EU in kennis te stellen van alle voorschriften die zij willen opleggen met betrekking tot de certificering van bepaalde exportproducten. Als gevolg hiervan zal het handelsbeleid van de Mercosur-landen veel transparanter worden en zullen vage/onduidelijke regels niet langer van toepassing zijn zodra deze overeenkomst in werking treedt. Indien Mercosur nieuwe vrijhandelsovereenkomsten sluit, waarbij aan een partnerland een betere deal wordt aangeboden, worden die tarieven of een versnelde verlaging daarvan overgenomen in de relatie met de Europese Unie.

Oorsprongsregels

Handhaving van de EU-praktijk zoals in andere recente overeenkomsten. De overeenkomst voorziet in een reeks moderne oorsprongsregels die in overeenstemming zijn met de EU-praktijk in andere recente vrijhandelsovereenkomsten. Het hoofdstuk over de oorsprongsregels en procedures bestaat uit algemene bepalingen in drie delen (deel A: oorsprongsregels, deel B: procedures van oorsprong en deel C: diversen) en bijlagen, waaronder inleidende opmerkingen, product-specifieke regels en een tekst van de verklaring betreffende de oorsprong.

Oorsprongsregels. Bilaterale cumulatie tussen de partijen is toegestaan. De overeenkomst handhaaft de traditionele EU-lijst van "ontoereikende bewerkingen", die niet leiden tot preferentiële oorsprong. Gesplitste rekeningen kunnen van toepassing zijn op vervangbare materialen. De zogenaamde "niet-wijzigingsregel" bepaalt welke activiteiten mogen worden uitgevoerd voor producten van oorsprong uit derde landen, zoals productieactiviteiten, opslag, splitsing van zendingen, tentoonstellingen, enz. dit betekent dat met dit akkoord een grotere voorspelbaarheid en rechtszekerheid wordt geboden aan Europese producenten.

REX-nummer. Net als bij andere recente EU-overeenkomsten is de preferentiële behandeling in de handel met Mercosur gebaseerd op een verklaring van oorsprong van de exporteur (met een overgangsperiode van maximaal 5 jaar voor Mercosur). In de EU moeten exporteurs zich registreren in het REX-systeem. Wat de controle betreft, kunnen de douaneautoriteiten van de importerende partij nog steeds administratieve samenwerking verzoeken om informatie van de exporterende partij te verkrijgen. Hoewel dit ertoe kan leiden dat sommige exporteurs er de voorkeur aan geven geen REX-nummer aan te vragen, betekent het REX-nummer de garantie van de lagere of nultarieven en ook dat rechtstreekse controlebezoeken van de douaneautoriteiten van de importerende partij aan een exporteur in de exporterende partij niet langer zijn toegestaan. Bij vermoeden van onregelmatigheden of fraude zullen de douaneautoriteiten van de partijen elkaar wederzijdse administratieve bijstand verlenen. Dit werkt kostenbesparend en levert eveneens meer rechtszekerheid op.

Product-specifieke voorschriften. Product-specifieke oorsprongsregels (PSR's) vormen een belangrijk onderdeel van elke overeenkomst. Deze regels weerspiegelen de oorsprongsregels die in recente vrijhandelsovereenkomsten van de EU van toepassing zijn. Deze oorsprongsregels hebben betrekking op auto's en auto-onderdelen, de meeste machines en chemicaliën. Ook regels inzake dubbele transformatie voor textiel en kleding werden opgenomen. Slechts beperkte uitzonderingen of afwijkingen van de normale regels zijn opgenomen voor ijzer- en staalproducten en voor sommige kunststoffen.

Douane en handelsfacilitering

Voorbij de WTO-engagementen. In 2017 werd in het kader van de Wereldhandelsorganisatie (afgekort WTO) een nieuw akkoord gevonden over handelsfacilitering.⁴ De overeenkomst met Mercosur voorziet echter in nog betere regels voor de correcte uitvoering van douaneprocedures en een hoge mate van transparantie. Het bedrijfsleven zal naar behoren worden geraadpleegd voordat nieuwe voorschriften worden goedgekeurd. De toepasselijke voorschriften zullen regelmatig worden herzien om tegemoet te komen aan de behoeften van het bedrijfsleven en om de administratieve lasten te verminderen. Op die manier kunnen de elektronische systemen, die gehanteerd worden in de douaneaangiften, ook tijdig en volledig aangepast worden, wat een enorme verbetering inhoudt voor de handel. Voorts verbinden de EU en Mercosur zich ertoe moderne en, waar mogelijk, geautomatiseerde procedures toe te passen voor een efficiënte en snelle vrijgave van goederen. Risicobeheer en verzending van documentatie vóór aankomst zullen worden gebruikt om de douaneafhandeling te versnellen. De partijen zullen de gelegenheid krijgen gezamenlijke initiatieven te ontwikkelen, waaronder technische bijstand, capaciteitsopbouw en maatregelen om efficiënte zakelijke diensten te verlenen.

Handelsbeschermingsinstrumenten (TDIs)

Multilaterale en bilaterale vrijwaringsmaatregelen. Oneerlijke handelspraktijken kunnen zich altijd voordoen. Daarom zijn er binnen de WTO handelsbeschermingsinstrumenten ontwikkeld. De overeenkomst tussen de EU en Mercosur eerbiedigt deze regels, maar voorziet in lagere wederzijdse dumping- en vrijwaringspercentages en ook in een bilaterale vrijwaringsregeling. Dit mechanisme zal slechts gedurende 18 jaar (vanaf de inwerkingtreding) van kracht zijn. Het maakt het mogelijk preferentiële toegang tot de markt te beëindigen indien mocht blijken dat een plotselinge en marktversturende instroom van preferentiële invoer aantoonbaar schade zou toebrengen aan een specifieke sector. Op een dergelijk moment kan een vrijwaringsmaatregel worden ingevoerd, die slechts voor maximaal 4 jaar kan gelden (2 maal 2 jaar).

Technische handelsbarrières (TBT)

Meer convergentie en minder aanpassingskosten. De EU en Mercosur hebben voortgebouwd op de verplichtingen in de multilaterale TBT-overeenkomst. Doel van het hoofdstuk is de handel te vergemakkelijken door onnodige belemmeringen weg te nemen en een grotere convergentie van technische voorschriften en normen tot stand te brengen, hetgeen tot lagere aanpassingskosten leidt. Tegelijkertijd zullen de partijen ook samenwerken aan toekomstige technische voorschriften, zodat er meer stroomlijning komt in toekomstige normen en standaarden. Dit moet de kosten drukken en de handel vergemakkelijken.

UNECE voor auto's. Een bijlage over motorvoertuigen erkent het belang van VN-regels als referentiepunt voor regelgevers. Dankzij de bijlage zal er transparantie en rechtszekerheid komen met betrekking tot de aanvaarding van UNECE-testresultaten en VN-certificaten (indien nodig). Dit betekent een grote verbetering voor de Europese automobiellindustrie.

Gesloten definitie van internationale normalisatie-instellingen. Mercosur en de EU zullen streven naar meer convergentie op basis van internationale normen en standaarden die zijn vastgesteld in het kader van de Internationale Organisatie voor Normalisatie (ISO), de Internationale Elektrotechnische Organisatie (IEC), en de Internationale Telecommunicatie-unie (ITU). Dit is van groot belang voor de technologische sectoren.

⁴ De afkorting WTO wordt hier gebruikt om de verwarring met de *World Health Organization* te vermijden, afgekort als WHO, en het onderscheid te behouden met de *World Tourism Organization*, dat deel uitmaakt van de Organisatie van de Verenigde Naties en daarom gebruikelijk wordt afgekort als UNWTO.

Conformiteitsbeoordeling. De EU en Mercosur komen overeen de conformiteit te beoordelen op basis van een risicobeoordeling. De toegepaste procedures zullen worden bekendgemaakt, evenals de erkende conformiteitsbeoordelingsinstanties. Conformiteitsbeoordeling door overheden gaat gepaard met de betaling van een vergoeding. Om bepaalde praktijken tegen te gaan, zal in dit akkoord worden bepaald dat deze vergoedingen worden vastgesteld in verhouding tot de verleende dienst. De vergoedingen zullen ook openbaar gemaakt worden. Dit zal leiden tot meer transparantie en voorspelbaarheid en leidt op zichzelf tot een aanzienlijke facilitering van de handel. Het werkt ook kostenbesparend en gaat corruptie tegen.

Europese conformiteit erkend voor haar toegevoegde waarde. De Europese Commissie vermeldt dat de partijen overeenstemming hebben bereikt over een afzonderlijke aanpak van de conformiteitsbeoordeling op bepaalde gebieden (met name de elektrische veiligheid, de elektromagnetische compatibiliteit, de energie-efficiëntie en de vermindering van gevaarlijke stoffen), waar de EU gebruik maakt van conformiteitsverklaringen van leveranciers. De Mercosur-landen hebben ermee ingestemd deze testresultaten van de EU-instanties te aanvaarden, hetgeen de uitvoer, met name in de elektrische en elektronische sector, vergemakkelijkt.

Etikettering. De partijen zijn het ook eens over de noodzakelijke informatie die op etiketten moet worden vermeld. Wanneer aanvullende informatie nodig is, komen de partijen overeen dat niet-permanente etiketten kunnen worden aangebracht. Indien voorafgaande goedkeuring van de etiketten noodzakelijk is, is overeengekomen dat deze goedkeuring zonder de geringste vertraging en zonder discriminatie zal plaatsvinden.

Diensten

Voortbouwen op wat al bestaat. De EU exporteert nu al voor 20 miljard euro aan diensten naar Mercosur. Door gelijke concurrentievoorwaarden te scheppen in veel van de dienstensectoren (waaronder telecommunicatie) kan de groei van de diensten alleen maar worden uitgebreid.

Vergunningen en kwalificaties: de procedures worden transparanter.

- 1) **Modus 4** (d.w.z. detachering van werknemers voor dienstverlening in een van de partnerlanden)⁵: regels zoals die in de EU-Japan EPA of in CETA zijn opgenomen, vinden wij ook terug in de overeenkomst met Mercosur.
- 2) **Telecom:** de regels die van toepassing zijn op de sector worden transparanter en gelijkgetrokken voor Europese aanbieders van telecomdiensten, zoals licenties en het beheer van schaarse middelen. Het beginsel van non-discriminatie ten aanzien van Europese concurrenten wordt opgenomen.
- 3) **E-commerce:** het vaststellen van tarieven of belastingen op elektronische transmissies is verboden op niveau van de WTO, maar dat is (voorlopig) een tijdelijk moratorium dat dient vernieuwd te worden. Onder andere Brazilië heeft de piste al onderzocht af te stappen van dit moratorium. Dankzij dit akkoord wordt het verbod bevestigd, zelfs indien er geen multilateraal moratorium meer zou zijn. Er zijn daarnaast regels opgenomen over het aanbieden van een veilige internetomgeving (i.e. gegevensbescherming). Regels betreffende het verbod op buitensporige machtigingsprocedures, het garanderen van de geldigheid van elektronische contracten en het tegengaan van ongewenste e-mails (i.e. spam) maken ook deel uit van dit hoofdstuk in de overeenkomst.

Overheidsopdrachten

Du jamais vu. De Mercosur-landen zijn nog niet zolang geleden zelf begonnen met het voorzichtig voor elkaar openstellen van de markt voor overheidsopdrachten. De EU is nu de eerste handelspartner waarvoor Mercosur de

⁵ Onder modus 4 vallen onder andere (voor de leden van Agoria) bijzonder belangrijke installatie- en onderhoudsdiensten waarbij technische experts naar de klant trekken en ter plaatse de installatie uitvoeren of in het onderhoud voorzien dan wel als expert advies verlenen aan de lokale installateurs tijdens de plaatsing van de machines.

markt voor overheidsopdrachten openstelt. Binnen twee jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst moet ook toegang worden verleend tot overheidsopdrachten op sub-nationaal niveau van deze landen (bijvoorbeeld de aankoop van bussen door de stad Buenos Aires of de aankoop van clouddiensten voor overheidsdiensten). De overeenkomst heeft betrekking op alle soorten overheidsopdrachten (zowel goederen als diensten, met inbegrip van constructiediensten). Zo zal het bijvoorbeeld mogelijk zijn snelwegen aan te leggen waarbij een vergoeding voor de aanleg wordt betaald via tolheffing.

Intellectuele eigendomsrechten

Royalty's. Bepalingen inzake technologische beschermingsmaatregelen en de bescherming van informatie over het beheer van rechten zullen ook bijdragen tot de totstandbrenging van een minder riskante omgeving voor de houders van rechten.

Handelsmerken. De overeenkomst tussen de EU en Mercosur bevat verwijzingen naar zowel het Protocol van Madrid voor de internationale registratie van handelsmerken alsook naar de Overeenkomst van Nice betreffende de internationale classificatie van de goederen en diensten ten behoeve van de inschrijving van merken. De artikelen over de registratieprocedure, de rechten die aan de merkhouder worden verleend en de ongeldigverklaring van te kwader trouw gedane aanvragen bieden een goed niveau van bescherming van handelsmerken.

Ontwerp. De partijen zullen alles in het werk stellen om te voldoen aan de Akte van Genève bij de Haagse Overeenkomst betreffende de internationale registratie van tekeningen of modellen van nijverheid. Modellen moeten gedurende ten minste 15 jaar worden beschermd.

Octrooien. De tekst van de overeenkomst is volledig in overeenstemming met de WTO/TRIPS-regels. De Mercosur-landen die nog geen partij zijn bij de Overeenkomst inzake samenwerking bij octrooien worden aangemoedigd dit wel te doen om internationale octrooiaanvragen te versnellen en meer rechtszekerheid te bieden.

Duurzame ontwikkeling

Klimaatakkoord van Parijs. Dit akkoord staat vermeld in het associatieakkoord met Mercosur. De engagementen die de Mercosur-landen zijn aangegaan maken dus deel uit van de manier waarop de EU en Mercosur hun handel willen organiseren.

Duurzame ontwikkeling, arbeid en milieu. Dit akkoord, net zoals alle andere moderne akkoorden van de EU, bevat hoofdstukken over duurzame ontwikkeling, arbeidsnormen en milieustandaarden. De 8 basisconventies van de Internationale arbeidsorganisatie zijn opgenomen in dit verdrag. Ook de mensenrechten hebben een specifieke clause. Indien er grove mensenrechtenschendingen zouden plaatsvinden, kan de preferentiële handel zelfs een halt toegeroepen worden. Een systeem van consultatie en geschillenbeslechting is opgenomen in dit akkoord. Rekening houdend met de ontwikkelingen aan Europese zijde, waarbij:

- 1) een panel van experts recent nog Zuid-Korea heeft schuldig verklaard aan schendingen van de arbeidsstandaarden waardoor een geschillenbeslechting met de EU is opgestart;
- 2) met de aanstelling van de heer Redonnet een zogenoemde "*Trade Enforcement Officer*" is in het leven is geroepen wiens taak bestaat in het controleren van de correcte uitvoering door partnerlanden van de akkoorden die de EU heeft gesloten;

mag vastgesteld worden dat dit akkoord ook de Europese klimaat- en duurzaamheidsambities ondersteunt.

Geostrategische belang

Europa verliest aandeel in het mondiale BBP. Naast de specifieke handelsbelangen van de technologische sector, onderstreept Agoria ook het geostrategische belang van dit akkoord. Verschillende internationale studies wijzen op het dalende aandeel van de EU in het mondiale BBP.⁶ Waar de EU in 2020 nog 22,4% van het mondiale BBP vertegenwoordigt, zal het in 2100 nog slechts 10% van het mondiale BBP vertegenwoordigen. Een gelijkaardig scenario stelt zich voor de VSA. In 2100 zullen zowel India (19,8%) en China (17,4%) de grootste economieën in de wereld zijn. Dat betekent dat in de volgende jaren tot bijna 90% van het mondiale BBP buiten de EU zal verwezenlijkt worden, waarbij een grote concentratie te vinden is rond de Zuid-Chinese Zee (i.e. India, China en de ASEAN-landen). Om productie, arbeid en welvaart in de EU te houden, zal de EU met andere woorden zichzelf moeten heruitvinden.

Nood aan toevoer van buiten de EU. De relancestrategie, die uitgaat van een klimaat-neutrale en digitale economie, geeft de goede richting aan. Echter, om bepaalde digitale en technologische producten hier te bouwen, zal recyclage alleen – wat momenteel noch in Europa noch daarbuiten voldoende efficiënt gebeurt – niet volstaan. Europa zal bepaalde grondstoffen moeten blijven halen uit het buitenland, waaronder Zuid-Amerika. Europa doet er dus met andere woorden goed aan bepaalde strategische productie te verankeren in de EU, maar kan dat enkel doen als de toevoer gegarandeerd wordt en dit op een duurzaam economische manier.

Nood aan afzet buiten de EU. Tegelijk zal het bepaalde grote door innovatie gedreven investeringsprojecten in de technologie enkel kunnen behouden als deze economisch te verantwoorden zijn. Vele van de huidige investeringen zijn enkel economisch te verantwoorden omdat ze kunnen worden afgezet op de mondiale markt. Universitaire spin-offs en andere innoverende startups kunnen enkel in Europa gehouden worden als er voldoende financiële middelen voorhanden zijn om de opschaling te garanderen. Vlaanderen heeft met, bijvoorbeeld IMEC, een internationaal vermaarde onderzoeksinstituut. Het is echter door de partnerschappen met internationale investeerders dat bepaald onderzoek ook tot een economisch haalbaar resultaat leiden.

Rule maker or rule taker. Om verder kosten te drukken, is het ook essentieel dat de EU haar eigen normen, ontwikkeld binnen CEN en CENELEC, maar nadien vaak overgenomen via de ISO en de IEC als internationale normen, internationaal kan verankeren. De Europese normen zijn meestal ook de strengste ter wereld. Een gemeenschappelijke internationale standaard maakt financiële ruimte vrij voor innovatie. Uitgaande van het tanende Europese aandeel in het mondiale BBP zal het voor de EU steeds moeilijker worden zelf de normen te zetten. Het zal in de toekomst moeten aanvaarden dat anderen de normen bepalen. Net daarom is het van belang internationale partnerschappen te sluiten. Het is van strategisch belang, niet in het minst wanneer China het RCEP met de ASEAN-regio sluit, Rusland via haar Euraziatische Unie een akkoord met de ASEAN-regio sluit, het VK alle moeite doet om zich aan te sluiten bij het op NAFTA-gebaseerde CP-TPP; allen akkoorden die minder of geen aandacht voor duurzaamheid hebben en verder ook regels omtrent normen vastleggen.

Strategische autonomie kan niet zonder vrijhandel. Om alle bovenstaande redenen is Agoria dan ook bezorgd over het concept van “open strategische autonomie” dat de EU in haar nieuwe handelsbeleid naar voor schuift. Indien het concept niet goed bepaald of afgebakend wordt, kan het leiden tot het weren van investeerders of het blokkeren van afzetmarkten die noodzakelijk zijn voor de technologische ontwikkeling. Agoria heeft in dit verband ook haar bijdrage geleverd aan de openbare raadpleging van de Europese Commissie in functie van de heroriëntatie van haar handelsbeleid.

⁶ Een recente studie is deze van de Pardee Center van de Universiteit van Denver. Informatie geconsulteerd in een artikel van Politico Europa. Te consulteren via <https://www.politico.eu/article/europe-on-the-wane-global-economics-demographics-gdp/> (laatst geconsulteerd op 17/2/2021).

3. Conclusie

Unieke overeenkomst. Niet alleen gaat het om een overeenkomst tussen twee gemeenschappelijke markten die uit verschillende lidstaten bestaan. Het is ook een overeenkomst met een markt die zich nog nooit eerder heeft opengesteld voor andere geïndustrialiseerde landen.

Mooi onderhandelingsresultaat. Naast het verwijderen van tarifaire belemmeringen betekent dit akkoord een enorme kostenbesparing op basis van het verwijderen van de vele niet-tarifaire barrières die Agoria heeft toegelicht in haar hierboven beschreven beoordeling. Recent zijn de Mercosur-landen begonnen onderling hun markten voor overheidsopdrachten open te stellen en met deze overeenkomst zal die markt verder worden opengesteld voor Europese bedrijven. De overeenkomst zorgt daarnaast ook voor transparantie, rechtszekerheid en administratieve vereenvoudiging voor bedrijven.

Aandacht voor duurzaamheid. De overeenkomst houdt voldoende rekening met de Europese duurzaamheidsambities. Het Akkoord van Parijs is opgenomen in de overeenkomst en de hoofdstukken over duurzaamheid, arbeid en milieu zijn te vergelijken met de (reeds verregaande) andere overeenkomsten dat de EU recent heeft gesloten. Bovendien moet rekening gehouden worden met de manier waarop de EU ook toeziet op de correcte toepassing van haar eigen overeenkomsten. De aanstelling van de *Trade Enforcement Officer* alsook het recente rapport van een panel van experts over de toepassing van het hoofdstuk Handel en Arbeid in de overeenkomst met Zuid-Korea geven aan dat de EU niet lichtzinnig over dit onderdeel van haar overeenkomsten gaat.

Geostrategisch belang. Met een oog op de lange termijn, is deze associatieovereenkomst niet te onderschatten in het grotere geostrategische kader. Er wordt meer BBP gecreëerd buiten de EU dan binnen de EU. In een periode van toenemend economisch nationalisme, een verzwakte WTO en een toenemend aantal strategische partnerschappen door (systemische) concurrenten van de EU, is een klimaatneutraal en digitaal Europa de juiste keuze. Agoria steunt de EU, maar stelt vast dat de noodzakelijke technologie enkel in de EU geproduceerd kan worden als zowel toevoer als afzet voldoende efficiënt georganiseerd kan worden. Strategische autonomie kan immers niet zonder vrijhandel.

Contact

Kevin Verbelen

Company Lawyer – Expert International Trade

Legal, Tax & Finance

T. +32 2 706 83 91

M. +32 491 618 457

@. kevin.verbelen@agoria.be

Agoria

Auguste Reyerslaan 80

1030 Brussel